

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres

Gemeente Nijmegen

Postbus 9105

6500 HG Nijmegen

Bezoekadres

Korte Nieuwstraat 6

6511 PP Nijmegen

T 14 024

nijmegen.nl

Contactgegevens

nijmegen.nl/contact

Ons kenmerk

E26.000233

Datum 26 mei 2026
Onderwerp Voortgang Sturen op een sterke sociale basis in Nijmegen

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over de voortgang van Sturen op een sterke sociale basis in Nijmegen, naar aanleiding van toezegging 1728 om uw raad jaarlijks te informeren.

Desgewenst kunt u de [animatie](#) voor (professionele) partners bekijken en/of [dit interview](#) lezen. Een animatie voor inwoners en breder publiek komt binnenkort beschikbaar.

Sturen op een sterke sociale basis is een meerjarige transformatie van onze sturing waar we samen met uw raad, het college, de ambtelijke organisatie, inwoners en vele partners aan werken. Dit zijn partners uit onder andere welzijn, gezondheid, wonen, cultuur, sport, accommodaties, onderwijs, financiële bestaanszekerheid, zorg, veiligheid, maar ook sociale ondernemingen en diverse inwonersinitiatieven.

Een sterke sociale basis is belangrijk voor het dagelijkse leven van onze inwoners. Mensen voelen zich gezien, gesteund en verbonden. Het draagt bij aan het welzijn van inwoners, en aan gezond en fijn samenleven in onze stad. Een sterke sociale basis gaat over gemeenschappen waarin mensen naar elkaar omkijken en helpen, zoals familie, burens, clubs en verenigingen. Inwoners pakken initiatieven zelf én samen op. Waar dat nodig is, kunnen organisaties en de gemeente ondersteunen. Samen met de stad versterken we de sociale basis, én veranderen we onze sturing daarop. We lichten dit toe in deze brief.

De brief bestaat uit vijf hoofdstukken: H1. Aanleiding: waarom veranderen we onze sturing? H2. Waar komen we vandaan? H3. Waar staan we nu? H4. Hoe is de financiering geregeld? H5. Waar werken we naartoe? We ronden de brief af met een vooruitblik.

1. Aanleiding: waarom veranderen we onze sturing?

De sociale basis is het fundament van het sociaal domein. We willen de sociale basis behouden en verder versterken. We maken de beweging in de sociale basis dat inwoners meer ruimte krijgen om goede ideeën zelf op te pakken, en samen met elkaar. Om die ruimte te creëren, moeten we onze sturing op de sociale basis veranderen.

Daarnaast kunnen we, door anders te gaan sturen, beter inspelen op ontwikkelingen in de samenleving. Er wonen namelijk steeds meer mensen langer thuis in plaats van in een instelling, en krijgen ondersteuning en zorg aan huis. Er zijn steeds meer ouderen, zij leven langer en brengen hun oude dag thuis, in de wijk door. Het aantal jongeren dat jeugdzorg krijgt, neemt toe. Meer inwoners doen dus een beroep op sociale en Wmo-voorzieningen en jeugdzorg. Er is alleen onvoldoende personeel en geld om alle hulpvragen van inwoners op te pakken. Deze personele krapte neemt de komende jaren in de volle breedte verder toe.

2. Waar komen we vandaan?

Gebiedssamenwerking en harmoniseren van subsidies

Met de [katernota Samen werken, samen sterk](#) eind 2021 kregen we de opdracht van uw raad om de sociale basis gebiedsgericht te versterken en subsidies te harmoniseren. We zijn toen gestart met de werkwijzen stadsdeelprogrammeren en preventieplatforms. We bepalen niet meer alleen vanaf het stadhuis wat er nodig is. We doen dat nu ook gebiedsgericht (stadsdeel, wijk, buurt) en samen met inwoners en partners. Inmiddels is er in alle negen Nijmeegse stadsdelen een vorm van gebiedssamenwerking voor jeugd en/of volwassenen. We ontwikkelen deze werkwijzen de komende jaren door.

We zijn in een aantal gebieden ook gaan werken met stadsdeelbudgetten zodat samenwerkende inwoners en organisaties ruimte hebben om gezamenlijke initiatieven te ontplooiën. Dit is onderdeel van het harmoniseren van subsidies met het doel: een eenvoudiger, transparanter en beter samenhangend subsidieveld binnen de sociale basis. In 2026 evalueren we de stadsdeelbudgetten en werken we aan de uitbreiding en inbedding in een nieuwe subsidieregeling Sociaal & Vitaal. De voortgang op de subsidieregeling volgt via een aparte raadsbrief.

In bijlage 1 staat een uitgebreidere voortgang op deze werkwijzen.

Investeren in impact voor inwoners

In de katernota lag de focus op het versterken van de sociale basis met nieuwe werkwijzen. In 2025 stelde uw raad het [Amendement Leidende principes voor zorg, welzijn en ondersteuning](#) vast, gevolgd door een raadsbesluit op het voorstel [Sturen op een sterke sociale basis](#). Hiermee zijn er principes, uitgangspunten en randvoorwaarden vastgesteld waarmee we stappen zetten in onze sturing die nog fundamenteeler zijn. Namelijk een transformatie van onze sturing naar het structureel investeren in impact voor inwoners. Dit betekent een verschuiving in hoe we denken over sturing, hoe we onze rollen invullen en hoe we handelen, en die betekenis heeft voor alle betrokkenen: van raad, college en ambtelijke organisatie, tot organisaties en inwoners in de stad.

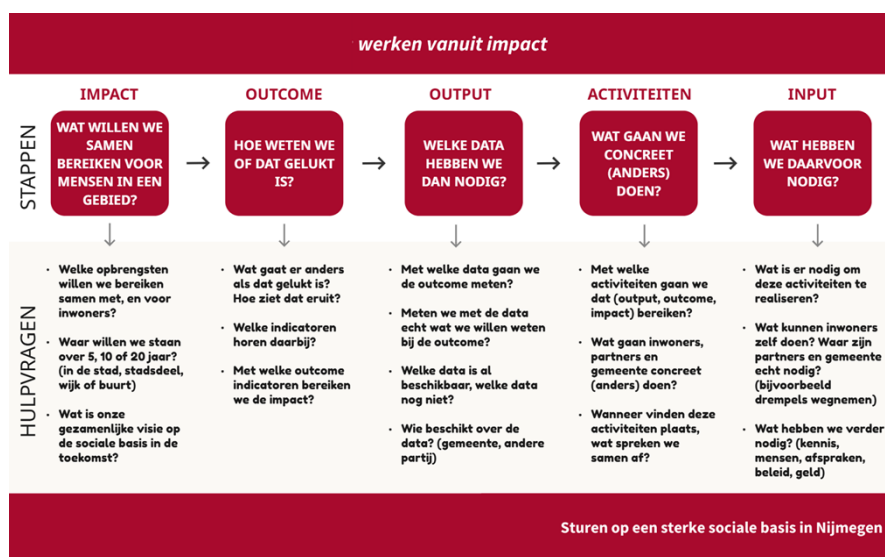
Zo is er met bovengenoemde besluiten een investeringsfonds van €1 miljoen gerealiseerd als eerste stap om te leren met investeren in impact in drie gebieden: Noord, Lindenholt en Dukenburg. We hebben in drie sessies met raadsleden (2025-2026) gereflecteerd op de lessen tot nu toe, onder leiding van het Instituut voor Publieke Waarden. We zetten ons in om hier een duurzaam vervolg aan te geven met uw raad.

3. Waar staan we nu?

Verandertheorieën over investeren in impact

In 2025 en begin 2026 hebben kernpartners voor Noord, Lindenholt en Dukenburg verandertheorieën uitgewerkt over het investeren in impact. De kernpartners komen voort uit een bredere samenwerking, en zijn: Bindkracht10, Sterker, Buurtteams Volwassenen, Buurtteams Jeugd, De Lindenberg, GGD Gelderland-Zuid, WoonWaarts namens de Nijmeegse corporaties en de gemeente Nijmegen.

Voor deze verandertheorieën – ook wel *Theories of Change* of *ToC's* – is onderstaand hulpmiddel gebruikt. De insteek is: in een gezamenlijk leer- en ontwikkeltraject een nieuw sturingsmodel ontwikkelen voor het structureel investeren in impact voor inwoners. Partners hebben hun onderlinge relaties en vertrouwen verstevigd om impact boven individuele belangen te kunnen zetten. Zij hebben afspraken over hun gezamenlijke verantwoordelijkheid en het in goede banen leiden van sturingsinnovatie naast bestaande opdrachten en werkzaamheden. Transformeren betekent immers het omarmen van de 'chaosfase' waarbij bestaand en nieuw gelijktijdig plaatsvindt. Dat schuurt soms en niemand weet precies hoe lang deze fase duurt.

Van verandertheorieën naar (sturingsinnovatie)aanpakken

In 2026 zijn we gestart met de uitvoering van theorieën naar aanpakken voor sturingsinnovatie in de praktijk. Per gebied oefenen we met het in kaart brengen van maatschappelijke en financiële baten van investeringen in impact. Dit geeft uw raad inzicht in waarop daadwerkelijk gestuurd wordt of kan worden in termen van effecten voor inwoners. Omdat impact het startpunt is, worden belemmeringen in onze huidige sturing zichtbaar. Deze proberen we te doorbreken, om ruimte te maken voor innovatie.

Noord

In vergelijking met andere gebieden in de stad, gaat het over het algemeen goed met inwoners in Noord. De focus van de aanpak ligt op ouders en hun kinderen die individuele GGZ-indicaties gebruiken en de vraag of zij zelf, en met elkaar, kunnen komen tot alternatieve (collectieve) oplossingen in de sociale basis. In Noord is sprake van hoge (absolute) kosten in jeugdhulp, met name jeugd-GGZ. We monitoren de impact dat ouders zich gesterkt voelen in de ontwikkeling en opvoeding van hun kinderen, en dat zij bij elkaar en in de sociale basis ondersteuning vinden. Denk aan groeps- en opvoedactiviteiten. We beogen ook dat kinderen zich geaccepteerd voelen en kunnen omgaan met tegenslagen in het leven, zonder dat een individueel GGZ-traject nodig is.

In 2026 starten de groepsgesprekken met ouders en kinderen. Zij worden benaderd via bestaande (in)formele netwerken en partners zoals de Buurtteams Jeugd, zorgpartners, ouderactiviteiten en scholen. We leren wat het betekent als ouders en kinderen zélf komen met collectieve oplossingen, anders dan (individuele) zorg. Het is niet de bedoeling dat organisaties met oplossingen komen; zij zijn faciliterend aan de goede ideeën van ouders en kinderen.

We monitoren de maatschappelijke en financiële baten van deze investering. Een interessante vraag hierbij is of we (professionele) inzet en middelen in Noord gedeeltelijk anders kunnen investeren. Bijvoorbeeld in collectieve oplossingen, of in een gebied waar inwoners dat harder nodig hebben. We reflecteren daar graag met uw raad op.

Lindenholt

Hier lopen vier aanpakken die voortbouwen op thema's uit het stadsdeelprogrammeren: zelfredzaamheid, taalvaardigheid en ontmoeting. We lichten er twee uit:

- *Eigenaarschap bij inwoners*: we streven de impact na dat inwoners meer eigenaarschap krijgen en ontwikkelen bij het organiseren van ontmoetactiviteiten in de wijk. Inwoners zien kansen in wijkaccommodatie De Sprok. Deze accommodatie voldoet op dit moment niet. Bestaande regels in ons beleid bemoeilijken het nastreven van deze impact. We leren dus om deze belemmeringen te doorbreken zodat inwoners wel de ruimte krijgen om hun rol te pakken. Denk aan het (her)ontwikkelen en inrichten van de accommodatie tot een fijne plek, het bedenken en uitvoeren van ontmoetactiviteiten, of sleutelbeheer, BHV- en bardiensten draaien. We onderzoeken ook bij deze investering de maatschappelijke en financiële baten.
- *Gezamenlijke sturingsfilosofie*: in Lindenholt, maar ook in andere gebieden in de stad, zijn er bij activiteiten professionals van verschillende organisaties actief: van directeuren/bestuurders, tot managers, projectleiders en uitvoerders. We monitoren wat het financieel en maatschappelijk oplevert als organisaties namens elkaar, sturen op elkaars medewerkers. Zij maken afspraken over mandaten en verantwoordelijkheden. Kan één manager of projectleider van één organisatie sturen op medewerkers van meerdere andere organisaties? Creëren we daarmee ruimte voor inwoners om bepaalde activiteiten zelf op te pakken? Kunnen we vrijgekomen inzet, ergens anders inzetten waar inwoners dat harder nodig hebben? Maar ook; wat betekenen deze inzichten voor het (gebieds)opdrachtgeverschap vanuit de gemeente?

Dukenburg

In Dukenburg (Lankforst/Zwanenveld) is er sprake van achterblijvende leefbaarheid, kwetsbare sociale structuren, hoogbouw-gerelateerde problematiek en grote fysieke opgaven. Woningcorporaties investeren in fysieke renovaties. Wij verbinden hier 'sociale investeringen' aan. We bedenken niet vooraf wat inwoners nodig hebben maar we leren met zelfsturing door inwoners op hun eigen sociale basis met de methode Sensemaking. Zie [ervaring van het preventieplatform jeugd](#) met een variant van Sensemaking.

Inmiddels zijn inwoners opgeleid tot verhalen-ophalers, die met tablets ervaringsverhalen hebben opgehaald op plekken in de wijk: supermarkten, stembureaus, scholen, netwerken. Ervaringen worden met een tool omgezet tot data. De centrale vraag: wat geven inwoners zelf aan nodig te hebben om hun sociale basis te versterken? Zij blijven gedurende het hele traject actief. Van ervaringen ophalen, deze samen duiden en vertalen naar impact, komen tot oplossingen en activiteiten bijsturen. Mogelijk kan een variant van Sensemaking duurzaam onderdeel van onze sturing worden.

4. Hoe is de financiering geregeld?

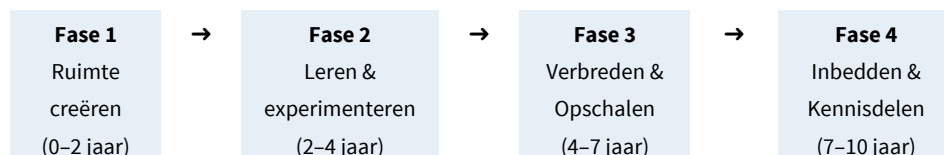
De begroting voor de aanpakken voor de drie gebieden samen is circa €500.000 euro voor 2026. Hiervoor gebruiken we het investeringsfonds van €1 miljoen. Kortgezegd zijn dit vrijgekomen financiële baten uit de doorbreekaanpak (zie amendementen [Door\(breek\)aanpakken](#) en [Leidende principes voor zorg, welzijn en ondersteuning](#)). Een zoektocht is hoe we middelen volgens begrotingsregels het makkelijkst ter beschikking stellen, vanwege financiële regels en wetgeving zoals inkoop- en aanbestedingsregels.

De afspraak met uw raad is om de eerste twee jaar te evalueren. Het voorstel voor het vervolg van het investeringsfonds na 2026 wordt meegenomen in het besluitvormingsproces van de Stadsbegroting 2027-2030.

De vraag is hoe het fonds de komende jaren mee ontwikkelt. €1 miljoen als eerste stap in financieel ontschotten is een fractie op de begroting van de sociale basis. Uit een eerste verkenning komt een schatting van +/- €42 miljoen (gecorrigeerd door aftrek a-structurele Rijksmiddelen en gebaseerd op [Doelen nader geduid 2026-2029](#)) uit de domeinen gezondheid, welzijn, jeugd (niet geïndiceerde zorg) én wijkbudgetten sociaal regisseurs. Deze schatting vraagt nadere verkenning en uitwerking. Er zijn ook andere domeinen die onderdeel uitmaken van, en een bijdrage leveren aan de sociale basis, zoals sport, cultuur (educatie, bibliotheek) en financiële bestaanszekerheid (Financieel Experts in de Wijk).

5. Waar werken we naartoe?

Passend bij de transformatie werken we met een ontwikkelroute van +/- 10 jaar:

We bevinden ons nu in fase 1 en op onderdelen in fase 2. Innovaties vinden gelijktijdig en in eigen tempo plaats, en fasen kunnen overlappen. Het streven is om in fase 4 een nieuw sturings- en investeringsmodel voor de sociale basis in te bedden.

In onderstaand schema geven we ter illustratie enkele voorbeelden per fase.

Ontwikkelroute +/- 10 jaar met voorbeelden per fase ter illustratie				
	Fase 1 - Ruimte creëren (0-2 jaar)	Fase 2 - Leren & experimenteren (2-4 jaar)	Fase 3 - Verbreden & opschalen (4-7 jaar)	Fase 4 - Inbedden & kennisdelen (7-10 jaar)
Toelichting per fase	We verstevigen (doorlopend) relaties en netwerken. We creëren ruimte voor leren en experimenteren (ontschotten). We bereiden verschillende experimenten voor, voor een maximaal leereffect.	We voeren verschillende experimenten uit die parallel lopen. We faciliteren de 'chaosfase' waar bestaand en nieuw gelijktijdig bestaan. We vervolgen het ontschotten van onze huidige sturing.	Succesvolle innovaties verbreden we en schalen we op. Ontschotten en innoveren van sturing raakt meer domeinen en gebieden. We bereiden het duurzaam inbedden van innovaties voor.	We bedden innovaties duurzaam in, in beleid, organisatie en cultuur. We zetten in op kennisdeling en -verbreding.
Voorbeelden per fase (gerealiseerd/ beoogd)	- Versteviging relaties en vertrouwen (kern)partners en netwerk - Vaststelling investeringsfonds €1 miljoen euro - Planvorming, voorbereiding ToC's Noord, Lindenholt, Dukenburg - Start experimenten stadsdeelbudgetten - Meerjarige subsidieafspraken kernpartners en ruimte innovatie (Bindkracht10, Sterker, GGD)	- Uitvoering ToC's en impactmonitoring - Evaluaties en vervolg stadsdeelprogrammeren en stadsdeelbudgetten - Vervolgafspraken (kern)partners 'chaosfase' - Raadsbesluit investeringsfonds na 2026 - Vaststelling visie sociaal welzijn met ruimte voor transformatie¹ - Vaststelling subsidieregeling Sociaal & Vitaal² - Voorstel raad aanpassing doelenboom integrale financiële sturing	(Tussen)resultaten ToC's, start verbreden en opschalen inclusief investeringsfonds - Afronding uitrol stadsdeelprogrammeren/-budgetten - Afronding en oplevering handboek, toolboxen, casestudy - Start plan/ uitvoering vervolg ontschotting, innoveren andere domeinen	- Investeren in impact duurzaam ingebed in sturing - Doorontwikkeling stadsdeelprogrammieren en/-budgetten stadsbreed ingebed - Casestudy, handboek en toolboxen zijn ingezet voor kennisdeling en -verbreding (Ruimte voor) leren en innoveren is onderdeel van sturing

¹ Sociaal welzijn is onderdeel van de brede sociale basis. Zie raadsbrief *Aankondiging visie op sociaal welzijn*.

² Stap naar eenvoudiger, transparanter en beter samenhangend subsidieveld. O.a. vanuit sociaal welzijn, gezondheid, en waar mogelijk onderdelen van financiële bestaanszekerheid.

Het is de verwachting dat hoe meer ontwikkelingen in het sociaal domein, de leidende principes van [het amendement](#) uitvoeren, het de transformatie zal versnellen. Een voorbeeld is de *Uitvoeringsagenda Duurzame Jeugdhulp en Wmo-begeleiding* waarbij met

uiteenlopende interventies wordt gewerkt aan het verminderen van individuele, geïndiceerde hulp. Dit draagt bij aan het beschikbaar houden van de zorg voor Nijmegenaren die dit het meest nodig hebben.

Vooruitblik

Uw raad wordt betrokken bij de ontwikkelroute, (tussen)resultaten en bestuurlijke keuzes om de transformatie verder te brengen. We informeren uw raad bij elke begrotingscyclus over het investeringsfonds. Na 2025-2026 evalueren we dit fonds. Het voorstel voor het vervolg van het investeringsfonds na 2026 wordt meegenomen in het besluitvormingsproces van de Stadsbegroting 2027-2030.

In de eerste helft van 2027 volgt weer een raadsinformatiebrief, waar wenselijk aangevuld met werkbezoeken voor uw raad. We gaan in op de ontwikkelroute waaronder in ieder geval ontwikkelingen in Noord, Lindenholt en Dukenburg en het investeringsfonds, en ontwikkelingen bij stadsdeelprogrammeren, preventieplatforms en stadsdeelbudgetten.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester

Bijlagen

- Uitgebreide voortgang werkwijzen stadsdeelprogrammeren, preventieplatforms
- Raadsvoorstel Sturen op een sterke sociale basis maart 2025
- Kadernota Samen werken, samen sterk eind 2021